עולה שהיא כליל נכנס דמה לפנים כשרה אשם שאינו כליל לא כ"ש מה לעולה שכן אינה מכפרת מנחת חוטא תוכיח ולימא חטאת העוף תוכיח חטאת העוף ^ו)בעיא דרבי אבין היא (א) ולפרוך מה למנחת חוטא שכן אינה מין זבח עולה תוכיח ^ז)וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ונכנס א) (דמן) לפנים כשרין אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ונכנס דמו לפנים כשר אמר ליה רבא מברניש לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמייהו דרבנן דאמר קרא ^ח)דמה דמה של זו ולא דמה של אחר ואידך ^ט)דמה ולא בשרה ואידך דם דמה ואידך דם דמה לא דריש בשלמא לרבנן דאמרי אשם ששחטו שלא לשמו כשר היינו דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם ^י)דתניא רבי שמעון אומר ^2קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ^כ)מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה אלא לרבי אליעזר למאי הלכתא איתקש מנחה לחטאת ומנחה לאשם ב) לכי אידך דרבי שמעון ^ל)דתנן ^ב)שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר ^מ)ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא מ"ט דר"ש אמר קרא קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ^נ)בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת (ב) בכלי עובדה בשמאל כאשם ור"ש האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי עיקר קרא לכדרב יהודה בריה דרבי חייא הוא דאתא ומנחת חוטא דפסולה שלא (ג) לשמה [טעמא אחרינא הוא] חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא מנחת חוטא נמי כתיב בה היא ג) ולרבנן למאי הלכתא איתקש אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה: יוסף בן חוני אומר הנשחטין כו': א"ר יוחנן יוסף בן חוני ורבי אליעזר אמרו דבר אחד רבה אמר ד) באחרים לשם חטאת פליגי (ד) דתניא ^ס)הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע ^ג)מכשיר א"ר יהושע אם ה) בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אחרים כשרים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשמו אמר לו רבי אליעזר או חילוף הדברים ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו כשר הוא לשם אחרים בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיוכשר לשם אחרים ויוכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו וכך אתה אומר מה לי הוכשרו אחרים בשאר ימות השנה לשמו שכן הוא כשר לשם אחרים ויוכשרו ו) אחרים בזמנו לשמו שכן הוא פסול לשם אחרים אמר לו רבי יהושע אם כן הורעתה כח פסח ונתת כח בשלמים חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר מצינו מותר פסח בא שלמים ואין מותר שלמים בא פסח ומה פסח שמותרו בא שלמים שחטו בזמנו לשום שלמים פסול שלמים שאין מותרן בא פסח אם ז) שחטם לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין

עולה נכנס דמה לפנים כשרה. בין לרבנן בין לרבי אליעזר דלא דרשינן ח) כל וכל והיקשא נמי ליכא הכא: **מנחת חוטא.** דקרבן עולה ויורד לשמיעת הקול: **תוכיח.** שמכפרת ואם נכנסה לפנים כשירה דלא פסל הכתוב אלא דם: **ונימא חטאת העוף תוכיח.** והכי שפיר טפי שהוא ממיני דמים ולאו להוכיח על מיני דמים: **חטאת העוף בעיא דר' אבין היא.** היכא דהכניס דמה לפנים בטומאה שאין לדמה קבלה ומיבעיא ליה בפ' דם חטאת (לקמן לב:) אם נפסלה בכך או לא ולא איפשיטא לה: **דמה.** אשר יובא מדמה: **ולא בשרה.** שאם נכנס בשרה להיכל אינה נפסלת: **דם דמה לא דריש.** דכיון דלא מצי למיכתב וכל חטאת אשר יובא אל אהל מועד דלאיצטריך למיכתב דם למעוטי בשר אורחיה דקרא למיכתב מדמה: **קדש קדשים היא כחטאת וכאשם** ב). במנחה הוא דכתיב וקא א"ר שמעון מלקא מקיש מנחות לחטאת ולאשם להכי מקיש י) [לשניהם לומר לך דיש מהם כחטאת ויש מהם כאשם] שתהא מנחת חוטא כחטאת דלא לשמה פסולה ומנחת נדבה כאשם דכשר שלא לשמו: **אלא לרבי אליעזר.** כיון דחטאת ואשם כי הדדי נינהו למאי הלכתא איתקש לתרוייהו: **שלא בכלי שרת.** שלא קדש הקומץ בכלי שרת פסולה ט) שהמנחות הוקשו לזבחים ליטעון ארבע עבודות י) קמילה כנגד שחיטה מתן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה: **ור"ש מכשיר.** אם הוליכו בידו בקומלו עד המזבח והקטירו: **כחטאת וכאשם.** להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאינן שוין בהלכותיהן לומר לך: **בא לעובדה.** בהלכות יא) והקטרות ביד שלא בכלי: **עובדה בימין.** שהקומץ בה מריקת דם חטאת שהיא ביד באלבע ובימין דכתיב בחטאת [ויקרא ד] ולקח הכהן מדם החטאת באלבעו ונתן וגו' ודרשינן לקמן בפ"ב (דף כד.) באלבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אלבע וכהונה אינו אלא ימין: **בא לעובדה בכלי.** רשאי לעובדה בשמאל להוליך הכלי שקדשה בתוכו בשמאלו למזבח וליתן בשמאלו מן הכלי על האשים מריקת דם אשם שהוא מן הכלי למזבח שאינה בנתינת אלבע דלא כתיב אלבע אלא בחטאת וכשרה בשמאל לר"ש יב) בכל הזבחים חוץ מחטאת דאמרינן לקמן בפרק שני (שם:) זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר חוץ מחטאת משום דרבי שמעון תרתי בעי אלבע וכהונה דגמרינן ממלורע דכתיב ביה אלבע וכהונה וימין וטבל הכהן באלבעו יג) הימנית [ויקרא יד] ובזריקת כל הזבחים לא כתיב בו אלבע אלא כהונה חוץ מחטאת: **מנחת חוטא כתיב בה** (ה) **כי חטאת היא.** גבי שמיעת הקול בויקרא [ה, יא]: **ולרבנן.** דפליגי עליה דר' אליעזר במתני' [דף ג.] למאי הלכתא כו': חטאת כתיב בה (ויקרא ד) וסמך ידו על ראש החטאת: **אמרו דבר אחד.** דלרבי אליעזר נמי פסיל באחרים הנשחטים לשם פסח בזמנו ולשם חטאת כל ימות השנה ומברייתא דלקמן דייק לה רבי יוחנן: **ורבה אמר באחרים לשם חטאת פליגי.** יוסף בן חוני ורבי אליעזר (ו) ולא יד) פסיל רבי אליעזר אלא באחרים לשם פסח אבל באחרים לשם חטאת מכשיר כדתניא כו'. וכן רבה וכן ר' יוחנן דייקי מילתייהו מהא מתני' ומסקנא בעינא לפרושי דיוקייהו: **הפסח שעברה שנתו.** דתו לא חזי לפסח שתמיה טו) שלמים כדרבינן לעיל (דף ח:) מקרא: **ושחטו בזמנו לשמו.** דהויא ליה שוחט שלמים לשם פסח: **וכן השוחט.** אחד מכל הזבחים לשם פסח בזמנו: **אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו.** כדילפינן לה במסכת פסחים (דף סא.) שחטו קודם חלות פסול שנאמר בין הערבים (שמות יב) וכמה פעמים שנה הכתוב לעכב טז) קביעות זמנו בי"ד בין הערבים: **אחרים כשרים לשמו.** דרבי אליעזר מודה בו דלא פליג אלא בזמנו כדמנן בהדיא אבל כל ימות השנה אין שם שחיטת פסח חל על קרבן אחר: **אמר לו רבי אליעזר או חילוף.** אם יז) ק"ו אתה בא לדרוש יכול אני להחליפו בענין אחר ולומר דבר שאינו ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **ויוכשר פסח בי"ד שלא לשמו.** ודנין יח) הוא אתה יכול להכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **וכן פסח אומר.** [illegible] יט) [illegible]: **מה לי הוכשרו אחרים כו' יוכשרו אחרים כו'.** בתמיה ומהכא דייק רבי יוחנן למילתיה ואמר דכי היכי דפסיל רבי אליעזר באחרים לשם פסח פסיל באחרים כא) לשם חטאת דהא טעמו דרבי אליעזר משום דהוא פסול לשם אחרים וה"נ כב) בחטאת איתא. ורבה דייק מסיפא שאמר רבי אליעזר מדין זה ודנו בדין אחר ומודה דאחרים לשם חטאת כשרים: **א"כ.** אם אתה פוסל אחרים לשמו בזמנו הורעת פסח כג) ונתת כח בשלמים שכל השנה שהיא זמן שלמים פסח הנשחט (ז) לשמו כשר והיום שהוא זמן פסח כל כד) שלמים הנשחטין לשמו פסולין נמצאת מחשבת (ח) שלו גדול כה) כח בשלמים מפסח וקרא אשכחן דאחמור בפסח מבשלמים דכתיב ביה הוא [שמות יב] ובכל הזבחים הכשיר שלא לשמו:

אמר

אשם שאינו כליל לא כל שכן. לא שייך למימר חטאת תוכיח דאיכא למימר מה לחטאת שכן דמה למעלה ושכן לד כרת ושכן כאה נכנה: **מנחת** חוטא הרי היא כחטאת. אין זה למד מלמד דאע"ג דחטאת ילפינן למלוה משלמים לעיל [ח.] מכל מקום עכובא בגופיה כתיבי כו) ומנחת נדבה כאשם לאו משום דמאשם ילפא למלוה דמנחה גופה איתקש לשלמים כאשם אלא למימרא דלא הוי כחטאת: **בא** לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת. דכתיב בה אלבע דילפינן ^ז) מגזירה שוה ממלורע דאלבע הוי ימין וא"ת הלא איבעיא לן פרק איזהו מקומן (לקמן דף נ.) אי ילפינן היקש מג"ש ואי מלורע חולין [הוא] הוה כח) אתי שפיר [ולא] כט) קשה למ"ד דבעי למד קדש ומלמד קודש פרק כב) איזהו מקומן (ג"ז שם): **הכי** גרסינן ^ל) עיקר קרא לכדר' יהודה בריה דרבי חייא הוא כו'. תימה דבריש מנחות (דף ג:) משמע דאידך דרשא עיקר דפריך אביי מבדי מחשבה דפסיל רחמנא היקשא הוא ^ל): **הורעתה** כח פסח ונתת כח בשלמים. דבזמן שלמים פסח לשם שלמים כשר ואילו בזמן הפסח שלמים לשם פסח פסולים והלא יש פסוק בפסח לפסול שלא לשמו ואילו בשלמים אין פסוק:

מסורת הש"ס

א) [לקמן צג.] [קדושין נג. וש"נ], ג) [לקמן פב:], ד) מנחות ג: ת"כ צו פ"ג ה"ד, ה) מנחות כו. ירוש' פסחים פ"ד ה"ה, יומא פ"ב ה"א, ו) מנחות י: כו. לקמן כה., ז) ע' ירוש' יומא שם, ח) פסחים סב: תוספ' דפסחים פ"ד ה"ו, ירוש' פסחים פ"ה ה"ד, ט) מנחות ב לעיל ד ע"ש וצ"ע, י) לקמן יג מנחות יב, כ) לקמן כד:, ל) [עיין במנחות ג: בד"ה מבדי מחשבה כו' לא קשיא מידי ע"ש]:

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' בעיא דרבי אבין היא מה כצ"ל ותיבת ולפרוך נמחק: (ב) שם בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה: (ג) שם שלא לשמה הי"ט חטאת טעמא מאי: (ד) שם כדתניא הפסח: (ה) רש"י ד"ה מנחת חוטא כתיב בה חטאת כצ"ל ותיבת כי נמחק: (ו) ד"ה ורבה וכו' בן חוני ור' אליעזר ר"א לא פסיל אלא: (ז) ד"ה א"כ אם וכו' הנשחט לשמו. נ"ב פי' לשם שלמים: (ח) בא"ד נמלאת מחשבת שלא לשמו גדול כחו בשלמים מבפסח:

* * *

שינויי נוסחאות

א] ונכנסו לפנים כצ"ל. ותיבת דמן נמחק (שיטה). כי במנחה אין דם (רש"ש): ב] בכת"י ליתא תיבות ומנחה לאשם, ועוד כי ממנחה לאשם ל"ק דלאצטריך לקמלה שלא לשמה פסולה. ועי' שלפנינו הי"פ למאי הילכתא איתקש לתרוויהו ובדפירש"י: ג] בכ"י נוסף אשם נמי כתיב ביה הוא, ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתי', ואלא הוא למאי אתא, לכדרב הונא אמ' רב דאמר רב הונא אמ' רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה, ניתק אין לא ניתק לא. וכ"ה במנחות (ד א) ע"ש: ד] בכ"מ אמר רבה. וגרס"י ורבה אמר. ועי' בכ"י שכתב דתוס' גרסי ובאחרים כר"י, ולכה מפרש דברי ר"י, ועי' בתוס' לקמן ע"ב ד"ה אמר: ה] בכתה"י ומה אם: ו] ויוכשרו (בכ"מ וצ"ל וכ"ה ברש"י): ז] תיבת אם ליתא בכתה"י: ח] צ"ל דרשי (שיטה): ט] וכאשם יש מהם שהוא כחטאת ויש מהם שהוא כאשם האי קרא במנחה כו'. כצ"ל (שיטה). ובדפס"ר נדפסה הגהה בעריו לסגן כסתוך ולפניו, וכתב כנקים סטלי הוספותו ע"ש כת"י: י] מקיש לה כצ"ל (שיטה). הקטע המוקף בחצאי רבועים ליתא בכתה"י וכ"ה והוספותי בדפס"ר כמ"ש לות ט: יא] לעובדה. עבודת הקטרה ביד כצ"ל (שיטה). נ"א בהולכה והקטירה (יעב"ץ ורש"ש): יב] לר"ש דאמר לקמן בפרק כל הזבחים (חוץ מחטאת) זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר [חוץ מחטאת] משום דר"ש תרתי כו' (כתה"י ומתוקן ע"פ בה"ז). וגס"ת גרים לר"ש כדאמרינן לקמן כו', וכ' שגפ"ל ליתא כל הקטע שבינתיים: יג] את אצבעו (כ"י, וכ"ה במקרא). ועי' מלא"ר: יד] צ"ל דלא (שיטה): טו] ושחטיה (כתה"י וכו'): טז] בכתה"י בקביעות, ותיבת לעכב ליתא. וגס"ת לעכב בקביעות: יז] צ"ל כלומר אם [illegible]

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פרק טו מהלכות פסה"מ הלכה כ':
נב ב מיי' פרק יא שם הלכה ו':
נג ג מיי' פט"ו שם הלכה יג:

* * *

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו, י

* * *

מוסף רש"י

לעכב דהוא מלתו שלא היקטרו אימורין כשר דאין כפרה אלא בדם. ואע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא קודם שחיטה, לא ילפינן מיניה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא והיכא דכתיב גבי אחת מעבודת הדם (לעיל ה:) האיכא אצבע. דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן (וגו'), ודרשינן לקמן בפ"ב באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין (להלן יא:) במה דברים אמורין בעולת העוף. שעשאה למעלה כדאמרינן בפרק קדשי קדשים (להלן סד:) אבל בחטאת בהמה. דכתיב בה קרן בהדיא [illegible] (להלן נג.) [illegible] תאמר באשם שיש לו קצבה. אשם יש לו קלבה למיני כסף שקלים (לעיל י:) דמה ולא בשרה. דהכי דמה כתיב, אשר יובא מדמה ולא היובא את דמה, חד למעוטי בשר (להלן פב:) שלא בכלי שרת פסולה ור' שמעון מכשיר. שלא קדש קומץ בכלי שרת, דלכתחילה מנחה ידלי לא פליגי דבעיא כלי כדאמרינן בפרק שתי הלחם בא לעובדה ביד. הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ביד שלא קדשי בכלי (מנחות ו.) בא לעובדה בכלי. שקידש קומץ בכלי עובדה בשמאל כאשם. עובדה לקידוש קומץ בשמאל כאשם מלורע דכתיב ביה שמאל (שם ו:) הפסח שעברה שנתו. שנולד אשתקד קודם ר"ח ניסן והפרישו לשם פסח וכי מטא ר"ח ניסן יעברה שנתו הו לא חזי לפסח דכתיב זכר בן שנה, וקאי לשלמים כדילפי' בפירקין דלקמן פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא (פסחים סו:):

* * *

ליקוטים

אשם שאינו כליל לא כ"ש. צריך לומר דסברא דק"ו מבטל הקישא כיון שנוכל להעמיד ההיקישא לדבר אחר. (וכן) משמע בפ"ק דזבחים דקאמר תנן התם ר"ש אומר כל הדמים שנכנסו להיכל כו' ופריך בשלמא רבי אליעזר כדאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו אמר רבא אשם שנכנס דמו לפנים פסול לא מצית אמרת מק"ו כו' אלמא ק"ו מבטל הקישא דכחטאת כאשם כיון דאיכא לאוקמא הקישא לדבר אחר. (תוס' ר"ת ק"ד ע"ב) אמר ר' יוחנן בר' יבה אמר כו'. רבה הלך ללמוד תורה מרבי יוחנן בדאיתא שילהי כתובות. וזה פעם ראשון שמצאתי בעניי דיפליג רבה עם ר' יוחנן. (מנחת יהודה)

* * *

שיטה מקובצת

[illegible]

[illegible]